

*Aspectos procesales de la
tutela jurisdiccional
contencioso-administrativa de
los derechos fundamentales*

José Francisco
López-Font
Márquez

Ed. Comares, Granada, 1993

○ libro, que prologa o catedrático de dereiro administrativo da Universidade de Granada Antonio Jiménez-Blanco Carrillo de Albornoz, é un profundo estudio da xurisprudencia do Tribunal Supremo xurdida do establecemento na Lei 62/1978, do 26 de novembro, dunha vía especial contencioso-administrativa para garanti-los dereitos fundamentais. Con esta lei, e en concreto os seus arts. 6 a 10, regúlase polo tanto non só a garantía contencioso-administrativa no campo da protección dos dereitos fundamentais dos cidadáns mediante unha canle urxente e sumaria, senón que tamén se introducen singularidades no procedemento contencioso-administrativo común.

O proceso regulado pola Lei 62/1978 cualifícase, en suma, de excepcional, sumario e urgente para facer máis inmediata a tutela xudicial dos dereitos fundamentais que garante, deixando que o particular poida elixir-la outra vía máis lenta, a ordinaria prevista na Lei reguladora da xurisdicción contencioso-administrativa de 1956, para a protección dos demais dereitos e intereses lexítimos.

O autor, profesor de dereito administrativo da Universidade de Granada, desenvolve o traballo en seis capítulos, que distribuímos en dúas partes. Son as seguintes:

Na primeira parte distinguimos tres apartados:

a. Un primeiro sobre o ámbito obxectivo do recurso especial que tratamos, no que manifesta que a xurisprudencia di que aquel se limita a protexer tódolos dereitos e liberdades contidas nos arts. 14 ó 29 e 30.2 (no relativo á obxección de conciencia) da Constitución, maila impugnación das sancións en materia de orde pública¹.

Disto resulta –sinala o autor– que un mesmo acto da Administración poderá xulgarse baixo dous prismas diversos, o xeral da súa legalidade formal ou material, que considera o art. 1 da Lei xurisdiccional do contencioso-administrativo, e o especial da violación dos dereitos fundamentais da persoa humana garantidos pola Constitución, que regula a LPXDF.

Polo demais, das sentencias do TS o profesor di que se deduce que este non considera que a invocación ós arts. 103 e 9 da Constitución poida fundamentar un recurso especial como o da Lei 62/1978, pois a tutela efectiva dos tribunais do art. 24.2 CE obtense mediante o contencioso-administrativo ordinario, no que se poderá apelar a aqueles preceptos, os cales non poden invocarse para acudir a este proceso especial, dentro do que non se examinará a adecuación ou non adecuación ó ordenamento xurídico, senón só se o acto ou a disposición que se impugna infrinxe ou discrimina un dereito fundamental constitucionalmente protexido.

b. O seguinte apartado trata da lexitimación e do obxecto impugnado deste recurso especial da LPXDF.

■ Respecto da primeira cuestión, o autor afirma que a xurisprudencia se inclina por non aceptala tese da invocación á tutela especial da LPXDF por calquera persoa que invoque a violación de dereitos fundamentais propios ou alleos, porque a Lei xurisdiccional de 1956 non admite unha lexitimación xeral como tampouco o fai a Lei 62/1978; senón que

¹ Isto con base nos arts. 1 e 6 da Lei 62/1978, en relación coa disposición transitoria 2, parágrafo 2, da Lei 2/1979, do Tribunal Constitucional e art. 53.2 da Constitución.

BIBLIOGRAFÍA E RECENSIONES

o alto tribunal manifesta que para que prospere a demanda se deberá invoca-la infracción dun dereito fundamental e, ademais, xustificala razoablemente, concretando o xeito en que se infrinxiu e por que actos da Administración.

■ Polo que se refire ós actos administrativos impugnables neste proceso especial, o TS inclúe tanto os actos definitivos coma os actos trámite, xa que no caso destes últimos, entende que poden negarlle ou impedirle ó administrado o exercicio duns dereitos fundamentais e causarlle deste xeito unha lesión de maior intensidade có acto que remate o procedemento, co que o administrado quedaría indefenso e sen obter unha tutela xudicial real e efectiva como demanda o art. 24 CE.

O autor tamén analiza neste punto sentencias nas que consideran como susceptibles de impugnación por esta vía especial tanto os actos tácitos coma as actuacións materiais da Administración, e é precisamente en relación con estas últimas onde aquel considera que este proceso gaña o seu maior significado de garantía básica.

□ E no terceiro apartado analiza o contido das sentencias emitidas nesta vía especial contencioso-administrativa verbo dos efectos que as mesmas producen, amosándonos as posicións enfrontadas que existen no TS xa que, nalgunhas ocasións, só se recolle nos fallos xudiciais a pretensión de anula-lo acto en caso de que se conculque un dereito fundamental e, noutras, úneselle ademais á aquela o feito que se restableza a situación xurídica individualizada coa correspondente indemnización de danos e prexuízos.

Xa na segunda parte, F. López-Font fala da suspensión da executividade do acto administrativo impugnado que introduciu a Lei 62/1978, a cal cambiou substancialmente o tratamento recibido polo lexislador da suspensión da eficacia das resolucións administrativas, pois cando se impugnan actos ou disposicións ó seu abeiro, a norma xeral non é, como ocorre no contencioso ordinario, a executividade, senón a da súa suspensión, que deberá acordala o tribunal agás que se xustifique a existencia ou posibilidade de prexuízo grave para o interese xeral. A xurisprudencia engade, sen embargo que constitúe unha excepción a esa regra da suspensión a repercusión directa do acto administrativo para o que se solicita aquela nos dereitos de terceiros, xa que é de interese xeral evita-los prexuízos que se lles irrogaría. Son, pois, os dous

conceptos de interese público e prexuízos os que, harmonizados, determinarán a procedencia ou improcedencia da suspensión.

Tendo en conta o anteriormente dito, o profesor examina algúns supostos de suspensión procedente e improcedente:

■ Aмосa, en primeiro lugar, como suspensión procedente, entre outros, aquela que impide a constitución defectuosa dos órganos de goberno de entidades tales como as caixas de aforro, xa que isto xeraría prexuízos para o interese público derivados da posible adopción de acordos sobre a propia xestión da mesma ou de terceiros con ela relacionados.

■ Tamén recolle, en segundo lugar, como suspensión improcedente, a que se pide respecto dun auto que ordena a execución dunha sentenza que, pola súa vez, confirma unha sanción disciplinaria imposta pola Administración, porque aceptar tal petición suporía un prexuízo grave para o interese xeral, dado que un funcionario suspendido temporalmente nas súas funcións, en virtude dunha sentenza xudicial, seguiría no desempeño das ditas funcións, o que lle afectaría ó normal desenvolvemento da función pública.

Por último, debemos sinalar que este libro non só é interesante polas citas que nel se fan das numerosas sentencias sobre a materia, senón tamén necesario para poder dispor dunha sistematización desa copiosa xurisprudencia e, así mesmo, útil para os xuíces, avogados e investigadores en xeral.

En definitiva, o proceso tutelar e de garantía recollido na Lei 62/1978 podemos xustificalo pola especialísima natureza dos dereitos en xogo e por constituír, no dito terreo, o soporte e fundamento básico da posición institucional dos cidadáns ante os poderes públicos.

Francisco Javier Cancela Rodríguez

Bolseiro